

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษาบนเขตพื้นที่สูงที่ผู้เรียน
เป็นชาวไทยภูเขา: กรณีศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก

**Enhancing and Inhibiting Factors for Administration of Schools in High Land
Area for Thai Hill Tribe Students: A Case Study of Basic
Education Schools in Tak Province**

ภูวรินทร์ จาริยานิช (Phuwarin Chariyapanich) * ชูชาติ พ่วงสมจิตร (ChooChat Phuangsomjit) **

นงเยาว์ อุทุมพร (Nongyao Uthumporn) ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบน
เขตพื้นที่สูงที่ผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา

กรณีศึกษาคือสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งหนึ่งในจังหวัดตากที่มีนักเรียนทั้งหมดเป็นชาวไทยภูเขาผ่านระเบียบวิธีวิจัยที่
ใช้คือการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ประกอบการสังเกต และการศึกษาเอกสาร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้บริหาร
สถานศึกษา ครู และตัวแทนชุมชนจำนวนทั้งสิ้น 7 คน นอกจากนี้ยังเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลประกอบอีก 15 คน ข้อมูลที่
ได้นนำมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อค้นหาความหมายและสรุปเชื่อมโยงสาระสำคัญ โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าและการนำข้อมูล
กลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยันความถูกต้อง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการบริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหาร มี
คุณลักษณะและเทคนิคการสร้างแรงจูงใจที่ดี ครูและบุคลากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยที่มีพลังในการทำงานสูง มีความรู้และทักษะในการ
จัดทำสื่อการสอน และได้รับแรงเสริมอย่างเต็มที่ ผู้เรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพสูง จำนวนผู้เรียนมีมากทำให้ได้รับงบประมาณ
มาก มีแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ คนในชุมชนมีความผูกพันกันการติดต่อสื่อสารกับชุมชนจึงเป็นไปโดยง่าย การได้รับการสนับสนุน
จากหน่วยงานภายนอกทำให้ชุมชนเปิดรับสังคมภายนอกมากขึ้น มีวัฒนธรรมประเพณีเก่าแก่ในชุมชน ผู้เรียนปลอดภัยจากสิ่งชั่วร้าย
และนโยบายที่ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนทุกคนเท่าเทียมกัน 2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษา คือ
บุคลากรไม่เพียงพอ ชุมชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้บริหาร ครูย้ายออกบ่อยความสามารถของครูไม่ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา
ครูขาดแรงจูงใจในการทำงาน ผู้เรียนใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองและขาดเรียนบ่อย ชุมชนมีค่านิยมที่เห็นความสำคัญของเงิน
มากกว่าสิ่งอื่น การศึกษาไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิต สถานศึกษามีพื้นที่จำกัด มีการทำงานผิดกฎหมายในชุมชน ประเพณีวัฒนธรรม
บางอย่างและความขัดแย้งในชุมชนทำให้สถานศึกษาทำงานได้ยากขึ้น ชุมชนเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม การใช้
หลักสูตรและวัดประเมินผลทางการศึกษาที่ใช้เกณฑ์เดียวกันทั้งประเทศและหน่วยงานภายนอกให้ความช่วยเหลือไม่จริงจังและไม่
ต่อเนื่อง และ 3) แนวทางการพัฒนา คือ ปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนชาวไทยภูเขา ปรับทัศนคติให้ผู้เรียน
และชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียนพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถหลากหลายเพื่อให้
ทดแทนกันได้เมื่อมีการย้ายออก ส่งเสริมให้คนในชุมชนได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นและกลับมาปฏิบัติงานในสถานศึกษาหรือหน่วยงาน
ใกล้เคียง ปลูกฝังทัศนคติที่ดีที่ถูกต้องแก่ครูและบุคลากร สร้างความเข้าใจอันดีกับชุมชนและพัฒนาวิธีการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์
ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

คำสำคัญ ปัจจัยที่ส่งเสริม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษานบนเขตพื้นที่สูง

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
joy_phu13@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แผนกวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช choo_2500@yahoo.com

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการวัดและการประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี unongyao@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

This research is intended to study enhancing and inhibiting factors for administration of schools in high land area for thai hill tribe students.

A case study is one of the basic education schools in the Tak province that have all students are Hmong people. This research uses qualitative research. Unified storage with interviews, observations and education documents. People who provide data are the executive, teachers and representatives of 7 persons. And collecting data from data consisting of 15 persons. Analyze data to find meaning and summarize pivot in the link by using the data validation and triangle information back to the user, the data confirm the accuracy.

Research found that 1) enhancing factors are the executive who has knowledge in administration. There are features and techniques to motivate better. Teachers and staff with knowledge and skills in instructional media. Most teachers is in the ages with a higher power, and received full accessories. Learners have high professional skills. The number of participants is very budget. There are many natural resources. Communication with the community is easily because people in the community are binding. The supported by external agencies made the community open to external society. There are old cultural traditions in community. Learners do not involved about the vice, And the educational policy that provide opportunity for all people. 2) inhibiting factors are a lack of teachers and staffs. The community has the bad attitude with the executive. The frequently of teacher moved out. The ability of teachers do not meet the requirements of the educational. Teachers have not enough motivation to work. Learners use local language and each day there are many students missing classes. The community interest of money more than anything else. The community thinks that the education is inconsistent for their life. Educational space is limited. The conflict of the people in the community made the educational work harder. Culture and tradition, some of the obstacles to education. The community do everything themselves rather than the public. Using the curriculum and assessment, educational criteria, the same country does not correspond to the peculiarities of the area and external agencies, assistance is not serious and not continuous and 3) Guidelines for developing teaching are adjusted to suit the context of learning and Thai mountain. Adjust the attitude to students and the community to see the importance of education. Encourage students earn between classes Personnel development, an alternative to when it is moved. Encourage everyone in the community has received higher education and come back to work in educational or similar. Instill good attitude correct teachers and personnel. Understanding of the community and to develop ways to share the creative among educational community.

Keywords: Enhancing Factors, Inhibiting Factors, Administration of Schools, Schools in High Land Area

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
joy_phu13@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แผนกวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช choo_2500@yahoo.com

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการวัดและการประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี unongyao@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะทำให้มนุษย์เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม รัฐจึงกำหนดนโยบายทางการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ประชาชนทุกกลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ได้รับการศึกษาเท่าเทียมกัน ซึ่งมีชนกลุ่มน้อยที่เรียกว่า “ชาวเขา” รวมอยู่ด้วย (สมศักดิ์ ตาไชย 2531: 1) แต่ปัจจุบันพบว่าการจัดการศึกษาแก่เด็กชาวเขาได้ประสบปัญหาเนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองการใช้แรงงานเด็กความยากจนทำให้เด็กชาวเขาจำนวนมากยังขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษา เป็นผลทำให้การบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง ซึ่งกลุ่มเด็กชาวเขาหากไม่ได้รับการพัฒนาและดูแลอย่างเหมาะสม อาจถูกชักจูงนำไปสู่ปัญหาแรงงานต่างด้าว ยาเสพติด ความมั่นคงและปัญหาอื่นๆ ทำให้เป็นภาระที่รัฐบาลจะต้องแก้ไขปัญหานี้โดยไม่จบสิ้น ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้จัดการศึกษาสำหรับชาวเขาขึ้นทั้งในและนอกระบบโรงเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมในการพัฒนาการศึกษาของชาวเขา ส่งเสริมสนับสนุนความเสมอภาคในการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน จัดระบบและการดำเนินการสอนภาษาไทยให้ชาวเขาสามารถพูดและเข้าใจภาษาไทย และพัฒนาชาวเขารุ่นใหม่ให้มีความรู้ ความสามารถ มีความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพและมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อความมั่นคงของประเทศไทย

กรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ ณ อำเภอแห่งหนึ่งในจังหวัดตาก เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูง ลักษณะของดงบ้านเรือน เป็นบ้านไม้ปลูกแบบพื้นติดดิน และแบบยกพื้นสูง ประชากรในหมู่บ้านทั้งหมดเป็นชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง มีประมาณ 347 หลังคาเรือน จำนวน 2,006 คน ผู้เรียนในสถานศึกษาเป็นชาวไทยภูเขาทั้งหมด ซึ่งปัจจุบันผู้เรียนในสถานศึกษามีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน (อ้างอิงจากรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2551- 2554) และผลการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรในระดับคุณภาพต่ำกว่าระดับดีทั้งในระดับการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาอย่างเต็มที่ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ทั้งในระบบและนอกระบบ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนชาวไทยภูเขาสามารถสื่อสาร อ่าน ฟัง พูดด้วยภาษาไทย และเป็นการพัฒนาชาวไทยภูเขาเขารุ่นใหม่ให้มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานสร้างอาชีพ ซึ่งทำให้สามารถลดปัญหาเรื่องบุกรุกพื้นที่ป่า ยาเสพติด ฯลฯ ได้

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่าอะไรเป็นปัจจัยที่ส่งเสริม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษานบนเขตพื้นที่สูงที่ผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา ทั้งในด้านของปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูและบุคลากร ปัจจัยด้านผู้เรียนและครอบครัว ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและชุมชน และปัจจัยอื่นๆ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะช่วยให้เห็นสภาพการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษานบนเขตพื้นที่สูงที่ผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา รวมทั้งแนวทางการบริหารสถานศึกษานบนเขตพื้นที่สูงที่ผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อสถานศึกษาที่มีบริบทคล้ายคลึงกันต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารของสถานศึกษานบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการบริหารสถานศึกษานบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษานบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา
4. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษานบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative method) เลือกกรณีศึกษาจากโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดตาก โดยพิจารณาจากเกณฑ์และเหตุผลว่าสถานศึกษาแห่งนี้เป็นสถานศึกษานบนเขตพื้นที่สูงในจังหวัดตาก ที่มีผู้เรียนทั้งหมดเป็นชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง และขนาดของชุมชนไม่ใหญ่เกินไป ประกอบกับผู้วิจัยมีความคุ้นเคยกับชุมชนเนื่องจากเคยปฏิบัติงานประจำอยู่ในสถานศึกษาแห่งนี้มาระยะหนึ่ง จึงมีความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสนามวิจัย ผู้ให้ข่าวสารสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครู 4 คน โดยแต่ละคนมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล และหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป ตัวแทนชุมชน 2 คน โดยคนแรกเป็นศิษย์เก่าของสถานศึกษา และเป็นลูกหลานของตระกูลที่มีอิทธิพลตระกูลหนึ่งในชุมชน ส่วนคนที่สองเป็นผู้ปกครองนักเรียน โดยทั้งสองเคยร่วมกิจกรรมกับสถานศึกษาเป็นประจำและสามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่ว นอกจากผู้ให้ข่าวสารสำคัญข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องอีก 15 คน ได้แก่ ครูและบุคลากร 7 คน ผู้ปกครองและศิษย์เก่า 5 คน บุคคลในชุมชน 3 คน เพื่อใช้เป็นข้อมูลเสริมรวมทั้งใช้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตรงของข้อมูลอื่นๆ

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร (documentary study) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) และการสังเกต (observation) โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนและสถานศึกษานบนเขตพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง (open interview) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) เพื่อศึกษาข้อมูลทั้งในส่วนของการศึกษาชุมชน สภาพการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษานบนเขตพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา โดยการสัมภาษณ์นี้เป็นการใช้ผสมผสานกับการสังเกตเพื่อขยายความกว้างและความลึกของข้อมูล รวมทั้งใช้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ครั้งก่อน และวิธีการสังเกต (observation) โดยทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เพื่อเป็นการสังเกตร่องรอย หลักฐาน 2 ประเด็น คือ การศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชน และศึกษาสิ่งที่แสดงการดำเนินงานของสถานศึกษา

ตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการยืนยันข้อเท็จจริงจากเจ้าของข้อมูลในชุมชน การตรวจสอบแบบสามเส้า 2 วิธี ได้แก่ 1) การตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลที่ต่างกัน ได้แก่ การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูและตัวแทนชุมชน และ 2) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลต่างกัน ได้แก่ การศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ และการตรวจสอบข้อมูล ด้วยการจำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ข้อมูลในส่วนที่เป็นความ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

คิดเห็นหรือทัศนะของผู้ให้ข้อมูล (evaluative data) และข้อมูลในส่วนที่เป็นรายละเอียดหรือการเล่าเหตุการณ์ (descriptive data) ทั้งนี้เพื่อสะดวกต่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้ตรงกับความเป็นจริง

วิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาซึ่งมีวิธีดำเนินการ คือ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร จากการสังเกต จากการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาจัดระบบ ให้ความหมายกับข้อมูล โดยการตีความจากข้อมูลเบื้องต้นให้ออกมาเป็นข้อความที่สื่อความหมายของผู้ที่ให้ข้อมูลจัดหมวดหมู่ความหมายของข้อมูล โดยการนำเอาความหมายที่ให้ไว้มาจัดหมวดหมู่ตามตัวแปรที่ทำการวิจัยวิเคราะห์และสรุปรวบรวมความหมายให้ได้ข้อความรู้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารของสถานศึกษานพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาพบว่ามีการบริหารงานวิชาการคล้ายคลึงกับสถานศึกษานเขตพื้นราบ เหตุนี้เพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัด จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการวัดและประเมินผลตามหลักสูตร และมีการทดสอบวัดระดับคุณภาพมาตรฐานจากส่วนกลาง เพื่อเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับชาติ แต่เนื่องจากสถานศึกษานพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนทั้งหมดเป็นชาวไทยภูเขา จึงได้จัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา โดยเน้นทักษะการอ่าน เขียนภาษาไทยเป็นหลัก ซึ่งคุณภาพผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

เนื่องจากสถานศึกษานพื้นที่สูงตั้งอยู่บนพื้นที่ห่างไกลจึงมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้ไม่บ่อยนักเนื่องจากความยากลำบากในการเดินทาง อีกทั้งยังเป็นเขตพื้นที่สีแดงจึงเกิดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน สถานศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กับชุมชนค่อนข้างน้อย อาคารสถานที่และระบบสาธารณูปโภคไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน งบประมาณที่ได้รับส่วนใหญ่จึงถูกใช้เพื่องานวิชาการ และการสาธารณูปโภค นอกจากนี้สถานศึกษายังมีสภาพขาดแคลนบุคลากร เนื่องจากมีการย้ายเข้าออกบ่อย

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการบริหารสถานศึกษานพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา ปัจจัยด้านผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารหลักสูตร มีคุณลักษณะที่ดีในการบริหารสถานศึกษาและมีเทคนิคการสร้างแรงจูงใจแก่ครูและบุคลากร ปัจจัยด้านครูและบุคลากร ได้แก่ ครูมีความรู้และทักษะในการจัดทำสื่อและเทคโนโลยี ส่วนใหญ่อยู่ในวัยที่มีความสามารถในการทำงานสูง และได้รับการเสริมแรงอย่างเต็มที่ ปัจจัยด้านผู้เรียนและครอบครัว ได้แก่ ผู้เรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพและปริมาณผู้เรียนมากทำให้งบประมาณเพียงพอ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษามีหน่วยงานภายนอกให้ความช่วยเหลือมากและมีแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและชุมชน ได้แก่ คนในชุมชนมีความผูกพันกัน ชุมชนตั้งในเขตพื้นที่สีแดงมีหน่วยงานแวแวนให้การช่วยเหลือตลอด ทำให้ชุมชนได้รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงและเปิดรับสังคมภายนอกมากขึ้น ลักษณะของชุมชนเป็นแบบปิดที่ทำให้ผู้เรียนห่างไกลจากสิ่งมอมเมาต่างๆ มีวัฒนธรรมประเพณีเก่าแก่ในชุมชน และระบอบการปกครองในชุมชนที่ทำให้การติดต่อสื่อสารกับชุมชนเป็นไปได้โดยง่าย และปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ นโยบายทางการศึกษาที่ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนทุกคนเท่าเทียมกันและการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษามบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา ปัจจัยด้านผู้บริหาร ได้แก่บุคลากรทางสายบริหารไม่เพียงพอและชุมชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้บริหารเนื่องจากความไม่เข้าใจกันระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากร ได้แก่ สภาพการขาดแคลนครู ปริมาณครูไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่มากขึ้น ความถนัดและความสามารถครูไม่ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา ครูและบุคลากรขาดแรงจูงใจในการทำงาน ปฏิบัติหน้าที่สอนไม่เต็มที่ ปัจจัยด้านผู้เรียนและครอบครัว ได้แก่ การใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง การมีพันธุกรรมใกล้ชิดกัน การขาดเรียนเป็นประจำ มีทัศนคติและค่านิยมที่ผิดในเรื่องการประกอบอาชีพและการศึกษา ไม่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตปัจจัยด้านสถานศึกษา ได้แก่ ภาพรวมของสถานศึกษาเป็นไปในทางลบว่ามีแต่ปริมาณผู้เรียนไม่มีคุณภาพพื้นที่ของสถานศึกษามีจำกัดและไม่สามารถขยายได้ สถานศึกษามีปัญหาขาดแคลนระบบสาธารณูปโภค ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและชุมชน ได้แก่ มีการทำงานผิดกฎหมายในชุมชน ความขัดแย้งระหว่างอิทธิพลทางการเมืองในชุมชน มีวัฒนธรรมและประเพณีบางอย่างที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษา และลักษณะนิสัยของคนในชุมชนที่มีวัฒนธรรมในการเป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ และปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ การใช้หลักสูตรและการวัดผลทางการศึกษาที่ใช้เกณฑ์เดียวกันทั้งประเทศ และหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความช่วยเหลืออย่างไม่จริงจังและไม่ต่อเนื่อง

4. ผลการวิเคราะห์แนวทางของการบริหารสถานศึกษามบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาพบว่าควรปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพบริบท วิถีชีวิตและความต้องการของผู้เรียนชาวไทยภูเขา รวมทั้งปรับทัศนคติผู้เรียนและชุมชนให้เห็นความสำคัญของการศึกษา พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถหลากหลายเพื่อให้สามารถทดแทนกันได้ในการมีโยกย้าย รวมทั้งส่งเสริมคนในชุมชนให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อให้กลับมาปฏิบัติงานในสถานศึกษาหรือหน่วยงานใกล้เคียง ด้านงบประมาณ ควรระดมทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัว และฝึกอบรมแก่ผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้แก่สถานศึกษา ที่สำคัญการอยู่ร่วมกันระหว่างบุคคล 2 กลุ่ม ในพื้นที่สีแดงซึ่งเป็นพื้นที่ความมั่นคงนั้น วิธีที่จะสามารถอยู่ร่วมกันได้ดีที่สุด คือสถานศึกษาต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันกับชุมชน และใช้หลักการอยู่ร่วมกันในการบริหาร

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษามบนเขตพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา: กรณีศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตากพบประเด็นที่ควรพิจารณาเป็นพิเศษดังนี้

1. สภาพการบริหารของสถานศึกษามบนเขตพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาพบว่า คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาไม่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งเห็นได้จากระดับผลการทดสอบ O-NET เหตุที่ได้ผลเช่นนี้ อาจเป็นเพราะผู้เรียนมีภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงมักมีปัญหาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ สื่อสารไม่เป็น และในการทดสอบมักเป็นการอ่านบทความและวิเคราะห์เนื้อหา ทำให้ผู้เรียนไม่ตั้งใจทำแบบทดสอบบ้าง ทำไม่ทันบ้าง หรืออ่านไม่เข้าใจบ้างซึ่งสอดคล้องกับขจักษ์ บุรุษพัฒน์ (2528: 302-303) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาในด้านตัวเขาว่าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาชาวเขา คือ เด็กชาวเขาชินต่อภาษาถิ่นของตนเอง ในการเรียนที่ต้องใช้ภาษาไทยจึงเป็นการยากที่จะเข้าใจ ทำให้เด็กเบื่อหน่ายการเรียนและสอดคล้องกับสมศักดิ์ ดาไชย (2531: 82-84) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวกับการตกต่ำขั้นของนักเรียนชาวเขาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับตัวนักเรียน คือนักเรียนมีปัญหาในการใช้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ภาษาไทยในการสื่อความหมายและ พบมากในเด็กที่กำลังเรียนอยู่ในชั้น ป.1 – 2 เนื่องจากนักเรียนเคยชินกับการพูดภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน ในระยะแรกจึงไม่สามารถใช้ภาษาไทยสื่อความหมายกับครูผู้สอนทำให้มีปัญหาในการเรียนการสอนนอกจากนี้การย้ายออกของครูน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่กระทบต่อการเรียนและทำให้มีผลการทดสอบที่ลดลง ซึ่งเหตุที่เป็นอย่างนี้ขจัดภัย บุษยพัฒน์ (2528: 302-303) ได้กล่าวไว้ว่าเป็นเพราะโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลการคมนาคมมักไม่มีผู้ใดสมัครใจไปสอน และการปรับตัวเข้ากับสภาพของชุมชนชาวเขาซึ่งยากนักเนื่องจากสภาพแวดล้อมอันวุ่นวายความสับสน เมื่อมีการเจ็บป่วยก็ต้องรักษากันไปตามมีตามเกิด จึงเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ขาดแคลนครู และกระทบกับการจัดการเรียนการสอนต่อมา ซึ่งวิธีหนึ่งในการแก้ไขปัญหาคือ ส่งเสริมให้เด็กชาวเขาได้รับการศึกษาต่อจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือถ้าเป็นไปได้ก็ส่งเสริมให้ศึกษาต่อในวิทยาลัยครู โดยมีเงื่อนไขว่าเมื่อจบแล้วต้องกลับมาเป็นครูให้ท้องถิ่นตนเอง เมื่อได้ครูที่เป็นชาวเขาเผ่าเดียวกันก็จะทำให้สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ง่ายกว่าครูจากพื้นราบ

ในส่วนของการศึกษาที่มีการสัมพันธ์ชุมชนค่อนข้างน้อย เนื่องจากชุมชนมีภาระหน้าที่เลี้ยงดูครอบครัวเป็นสำคัญจึงไม่สามารถสละเวลาให้กับสถานศึกษาได้ สอดคล้องกับกุลเชษฐ์ แก้ววิ (2546: 83-85) ที่พบว่าปัญหาจากการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ ผู้ปกครองไม่สนใจการศึกษาของนักเรียน ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษามักมีความเห็นชอบกับสถานศึกษาทุกเรื่อง ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม แต่เน้นเรื่องการตรวจสอบการดำเนินงานมากกว่าการร่วมวางแผนพัฒนาสถานศึกษา โดยเฉพาะเรื่องงบประมาณ นอกจากนี้พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีความคิดเห็นที่ไม่ดีเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา เหตุที่ได้ผลอย่างนี้เนื่องจากความไม่เข้าใจกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชน เนื่องจากสถานศึกษากับชุมชนมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับหนึ่ง เพื่อความปลอดภัยของบุคลากร เพราะสถานศึกษาดังอยู่ในเขตพื้นที่สีแดง ชาวบ้านจึงมีความหวาดระแวงเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยสถานศึกษาจึงติดต่อกับชุมชนเมื่อมีการปฏิบัติงานนั้นสอดคล้องกับขจัดภัย บุษยพัฒน์ (2528: 302-303) ที่ให้ความคิดเห็นว่ามีโรงเรียนชาวเขาหลายแห่งตั้งอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ทำให้ครูรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิต

2. ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการบริหารสถานศึกษาบนเขตพื้นที่สูงที่มี ผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา พบว่านโยบายทางการศึกษาของภาครัฐที่ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน ทำให้คนในชุมชนได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษามากขึ้น ทำให้ชุมชนมีแนวโน้มที่จะเห็นความสำคัญของการศึกษาเพิ่มมากขึ้น จากเดิมที่ชุมชนไม่ค่อยส่งบุตรหลานตนเองให้เข้ารับการศึกษ แต่ต่อมาเมื่อมีนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาต่างๆ มีทุนการศึกษา และทางสถานศึกษามีการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ ก็เริ่มมีผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานตนเองเข้ารับการศึกษามากขึ้น มีคนในชุมชนบางกลุ่มสนใจสมัครเข้ารับการศึกษ ทั้งการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำให้ปัจจุบันจำนวนคนในชุมชนสามารถใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานรัฐในพื้นที่มีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกัลปญ์ ผัดจันดา (2546: 29) เนื่องจากชาวเขาส่วนใหญ่มีสภาพความเป็นอยู่อัตคัดขาดแคลน ขาดทุน ไร้การศึกษา จึงไม่สามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนได้ หากไม่ได้รับการช่วยเหลือจากสถานศึกษา เช่น อุปกรณ์การศึกษา เครื่องแต่งกาย และค่าใช้จ่ายในการศึกษา เมื่อเป็นอย่างนี้ระยะแรกจึงไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน แต่ปัจจุบันค่านิยมของชาวเขาบางส่วนเปลี่ยนไปแล้ว ทั้งนี้เพราะความเจริญได้แผ่ขยายไปถึงหมู่บ้านชาวเขาจำนวนมาก ทำให้ชาวเขาเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

3. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษานบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาพบว่าการที่ผู้เรียนและครอบครัวใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และไม่ตระหนักในความสำคัญของการศึกษา ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษานบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาสอดคล้องกับสมศักดิ์ ตาไชย (2531: 21-22) กล่าวถึงปัจจัยด้านตัวเขาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากความเคยชินในการใช้ภาษาตนเองในชีวิตประจำวัน ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย ทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน ทำให้นักเรียนมีปัญหาในการเรียนมาก ประกอบกับความยากจนและไม่ได้รับการศึกษา ทำให้ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ไม่สนับสนุนด้านอุปกรณ์การเรียน ขาดการดูแลเอาใจใส่การเล่าเรียนของบุตรหลาน ต้องการให้แรงงานเด็กในบางฤดูกาล เป็นต้นและกัลปียุ ผัดจันตา (2546: 28) ที่กล่าวว่าเด็กเขาเคยชินอยู่กับการพูดภาษาในชุมชนของตน ไม่เคยได้ยินได้ฟังภาษาไทยมาก่อน ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ไม่ให้ความสำคัญของภาษาไทย เมื่อเขาเขาไม่รู้จักภาษาไทยดีพอ การเรียนวิชาอื่นที่ต้องใช้ภาษาไทยทั้งสิ้น จึงเป็นการยากที่เด็กจะเข้าใจภาษาไทยได้ และสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปเป็นแบบเลี้ยงตัวเอง คือปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ไว้กินกันในครอบครัว เมื่อเป็นอย่างนี้จึงต้องการแรงงานเป็นอย่างยิ่ง จึงไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน บางคนอาจส่งแต่เป็นเพียงระยะแรกเท่านั้น เมื่อเขาโตพอที่จะทำงานได้พ่อแม่ก็ให้ออกจากโรงเรียนเพื่อไปทำงาน นอกจากนี้ชุมชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้บริหารและสถานศึกษา เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะทางสถานศึกษาไม่สามารถติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนอย่างเปิดเผยได้ เพราะชุมชนมีความหวาดระแวงต่อหน่วยงานราชการ ส่งผลให้สถานศึกษาและชุมชนขาดความร่วมมือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้การพัฒนาการศึกษาในชุมชนทำได้ยาก ซึ่งสอดคล้องกับขจัดกัย บุรุษพัฒน์ (2528: 302-303) ที่ให้ความคิดเห็นว่ามิโรงเรียนเขาหลายแห่งตั้งอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ทำให้ครูและบุคลากรรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตดังนั้นการที่สถานศึกษาและชุมชนขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกันน่าจะเป็นเหตุผลที่ทำให้ชุมชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้บริหารดังกล่าว

ปัจจัยอื่นที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจ คือ ความไม่เป็นธรรมจากหลักสูตรและการวัดผลทางการศึกษาที่ใช้เกณฑ์เดียวกันทั่วประเทศซึ่งไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่เป็นชาวเขาเนื่องจากการจัดการศึกษาแก่ชาวเขาทำได้ยากเพราะภาษาที่ใช้เป็นเครื่องมือคือภาษาที่ไม่ใช่ภาษาตนเอง จึงไม่สามารถเข้าใจได้ ดังนั้นเมื่อไม่เข้าใจการเรียนวิชาอื่นๆก็ไม่สามารถทำได้เช่นกัน ดังนั้นการใช้หลักสูตรและเกณฑ์การวัดผลแบบเดียวกับผู้เรียนอื่นจึงเป็นแนวทางที่ไม่เหมาะสมต่อสภาพบริบทของผู้เรียนที่เป็นชาวเขา สอดคล้องกับสมศักดิ์ ตาไชย (2531: 82-84) ที่มีความเห็นว่าหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนเขาไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวเขา เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตตนเอง ไม่สามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน จึงทำให้ไม่สนใจการเรียน ไม่เห็นความสำคัญของการมาเรียน และอุทัย แสงสุวรรณและคณะ (2547: 57-59) ที่ให้ความคิดเห็นถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับชาวเขาว่า ควรจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551) ทั้ง 8 สาระ โดยใช้วิธีลดเนื้อหาที่อยู่ไกลตัวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชุมชนซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวก่อนและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยการปฏิบัติจริงมากขึ้นซึ่งคุณธรรมจริยธรรมและความต้องการด้านภูมิปัญญาโดยเฉพาะการจัดกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนครูผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการขึ้นพร้อมกับการประเมินคุณลักษณะที่ชุมชนต้องการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3

The 3rd STOU Graduate Research Conference

4. แนวทางการบริหารสถานศึกษานบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา พบว่าผู้เรียนและครอบครัวมีความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพสูงทางสถานศึกษาจึงนำการเกษตรและทักษะชีวิตมาเป็นจุดเด่นของหลักสูตรเพื่อสนองทักษะและความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทและสอดคล้องกับวิถีชีวิตผู้เรียน สอดคล้องกับอุทัย แสงสุวรรณและคณะ (2547: 57-59) ที่กล่าวถึงศักยภาพของชุมชนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนคือในชุมชนมีผู้รู้หลายสาขาเช่นช่างตีเหล็กช่างจักสานช่างปักผ้า หมอยาสมุนไพรซึ่งสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับทางสถานศึกษาได้ และสอดคล้องกับบัสเลอร์ (Butler, 1997) ที่ให้ความเห็นว่าการนำวัฒนธรรมของชุมชนเข้ามาเป็นปัจจัยหนึ่งเพื่อพัฒนางานการศึกษา นับว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม เพราะเป็นงานพัฒนาการศึกษาที่มีความหลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 สถานศึกษานบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาควรมีการนำแนวทางการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะมาปรับใช้ในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทและความแตกต่างของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายด้วยกระบวนการสอนและการวัดประเมินผลที่แตกต่างกับผู้เรียนปกติ รวมทั้งสามารถเพิ่มเติมหรือเน้นทักษะความรู้เฉพาะทางได้ตามความเหมาะสม

1.2 สถานศึกษานบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาตนให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล รวมทั้งพัฒนาให้มีความสามารถหลากหลายเพื่อนำมาทดแทนกันได้ในการมีกร โยกย้าย และส่งเสริมให้คนในชุมชนได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อให้กลับมาปฏิบัติงานในสถานศึกษาหรือหน่วยงานใกล้เคียง ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจและทำให้พวกเขาเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา

1.3 สถานศึกษานบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาควรปฏิบัติงานให้ชุมชนมีความเชื่อมั่น โดยเฉพาะเรื่องการบริหารงบประมาณที่ต้องโปร่งใส ผู้บริหาร ครูและบุคลากรปฏิบัติงานเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และชุมชนแสดงให้เห็นว่ามีความตั้งใจในการปฏิบัติงานจริง และผู้บริหารควรนำสถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ปรับทัศนคติ ลดช่องว่าง ลดอคติ รับฟังปัญหาและแก้ไขปัญหาร่วมกันกับชุมชน เพื่อความเข้าใจกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

1.4 สถานศึกษานบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาควรปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้จักการแยกแยะสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประสานงานกับผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการดูแลกิจกรรมการศึกษาของผู้เรียน เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญของการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษานบนพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา ที่มีลักษณะผู้เรียนต่างออกไป ได้แก่ ในสถานศึกษาที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาเผ่าอื่นเผ่าเดียว หรือสถานศึกษาที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาหลายเผ่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

2.2 ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษาที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาที่มีสภาพบริบทที่ต่างออกไป เช่น สถานศึกษาที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาในเขตพื้นที่ราบ สถานศึกษาที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาใกล้เขตชุมชนเมือง เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาระดับพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาเผ่าอื่นเผ่าเดียว สถานศึกษาที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาหลายเผ่าและสถานศึกษาที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขาที่มีบริบทแตกต่างกัน

2.4 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาระดับพื้นที่สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา ที่ได้รับการยอมรับว่ามีการบริหารจัดการดีและเหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการบริหารสถานศึกษาที่มีสภาพบริบทที่คล้ายกัน

เอกสารอ้างอิง

กมลินทร์ พินิจกุล (2541) *แนวทางและมาตรการในการจัดการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส* กรุงเทพมหานคร:

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

กัลป์ ฝัดจันดา (2546) “การติดตามผลการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษา นักเรียนชาวเขา อำเภอ

สันติสุข จังหวัดน่าน” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

กุลเชษฐ์ แก้ววี (2546) “ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รับ

นักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดน่าน” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา

บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ขจักษ์ บุรุษพัฒน์ (2528) *ชาวเขา กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา*

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน กระทรวงศึกษาธิการ (2545) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*

พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ. 2545 กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค

เดชชัย ชันมะลิ (2531) “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ การขาดเรียน การตกชั้น และการ

ออกกลางคันของนักเรียนชาวเขาเผ่าม้ง: กรณีโรงเรียนศรีเนห์รู จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ทิสนา แหมมณี (2545) *องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย

ปริศนา สุทนต์ (2551) “ข้อมูลชาวเขาในประเทศไทย” ค้นคืนวันที่ 26 มิถุนายน 2553 จาก

<http://www.hilltribe.org>

ภูวรินทร์ จาริพนิช (2555) “ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษาระดับพื้นที่

สูงที่มีผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา:กรณีศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา

ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

- ลาวรรณ สกฤตกรณาอารีย์ (2549) “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดป่าเลไลย์” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- วัลลภา ละอองเอี่ยม (2552) “การศึกษาอิทธิพลของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ที่มีต่อขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- สถานศึกษาแห่งหนึ่ง (2553) “แผนกลยุทธ์สถานศึกษา ปี 2553” (อัดสำเนา)
- _____. (2551) “ข้อมูลสารสนเทศสถานศึกษา” (อัดสำเนา)
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (2551) “ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 6) ปีการศึกษา 2551” ค้นคืนวันที่ 2 พฤษภาคม 2555 จาก <http://www.niet.co.th>
- _____. (2551) “ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 3) ปีการศึกษา 2551” ค้นคืนวันที่ 2 พฤษภาคม 2555 จาก <http://www.niet.co.th>
- _____. (2552) “ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 6) ปีการศึกษา 2552” ค้นคืนวันที่ 2 พฤษภาคม 2555 จาก <http://www.niet.co.th>
- _____. (2552) “ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 3) ปีการศึกษา 2552” ค้นคืนวันที่ 2 พฤษภาคม 2555 จาก <http://www.niet.co.th>
- (2553) “ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 6) ปีการศึกษา 2553” ค้นคืนวันที่ 2 พฤษภาคม 2555 จาก <http://www.niet.co.th>
- _____. (2553) “ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 3) ปีการศึกษา 2553” ค้นคืนวันที่ 2 พฤษภาคม 2555 จาก <http://www.niet.co.th>
- _____. (2554) “ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 6) ปีการศึกษา 2554” ค้นคืนวันที่ 2 พฤษภาคม 2555 จาก <http://www.niet.co.th>
- _____. (2554) “ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 3) ปีการศึกษา 2554” ค้นคืนวันที่ 2 พฤษภาคม 2555 จาก <http://www.niet.co.th>
- สมศักดิ์ ตาไชย (2531) “การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับการด้อยค่าของนักเรียนชาวเขาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุรางค์ จันทวานิช (2543) *วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุทัย แสงสุวรรณ และคณะ (2547) “โครงการวิจัยการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับชุมชนในเขตพื้นที่สูง (ชนเผ่า) ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย” รายงานการวิจัยกรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช

Butler, J. (2000). *Journal of Community Psychology*. New York: John Wiley & Sons, Inc.